

II.1. Ontwikkeling

Laten we beginnen met de ons inmiddels vertrouwde “glijdende schaal voor thematisch jureren”.

Ontwikkeling.		
A.	Geen of nauwelijks thematische ontwikkeling.	1 - 3
B.	Ontwikkeling blijft vrijwel beperkt tot korte aanduidingen van wat uit het stuk zelf ook al wel duidelijk is.	4 - 6
C.	Uitwerking correct maar oppervlakkig, óf grondig maar onsamenhangend, óf nogal onvolledig.	7
D.	Correcte maar voor de hand liggende uitwerking. Teksten geven feitelijke gemakkelijk beschikbare informatie. Aanzet voor een lijn in het verhaal is te herkennen. De belangrijkste aspecten worden behandeld.	8 - 9
E.	Correcte en zo nu en dan diepgaande uitwerking. Lijn van het verhaal is meestal aanwezig. Redelijk evenwichtig en redelijke afstemming tussen tekst en stukken. Enige creativiteit en/of originaliteit. De meeste aspecten worden behandeld.	10 - 11
F.	Correcte en diepgaande uitwerking. Lijn van het verhaal is duidelijk aanwezig. Evenwichtig en veelzijdig. Goede afstemming tussen tekst en stukken. Herhaaldelijk creatief en/of origineel. Vrijwel alle aspecten worden behandeld.	12 - 13
G.	Correcte en zeer diepgaande uitwerking. Grote afstemming tussen tekst en stukken. Herhaaldelijk creatief en/of origineel met thematisch speurwerk.	14
H.	Uitmuntend	15

ONTWIKKELING is de uitwerking op de bladen van wat men in plan en titel heeft beloofd. Eigenlijk wordt hier de vraag gesteld: “Kan de inzender er (met zijn stukken en de tekst) een VERHAAL van maken en *hoe goed* is dat verhaal?”

Wat is duidelijk NIET genoeg? We lezen dat bij B.

En waar moeten we naar streven? Kijk bij E en F: de LIJN van het VERHAAL moet zichtbaar worden met een goede afstemming tussen tekst en stukken.

We zullen een en ander toelichten met een voorbeeld. In de verzameling “Een reisje langs de Rijn” komt de reiziger na enige tijd langs de stad Bazel en wil daar iets over vertellen. Ieder weet dat de Rijn *lang* is en dat je dus over Bazel *kort* moet zijn, want er komen nog vele plaatsen en gebieden waar iets belangrijks over valt te melden.

Er zijn twee stukken over Bazel beschikbaar: een zegel en een stempel(vlag). Eens kijken of de inzender hier iets van kan maken.

Munatius Plancus op
zegel ter gelegenheid
van 2000 jaar Bazel

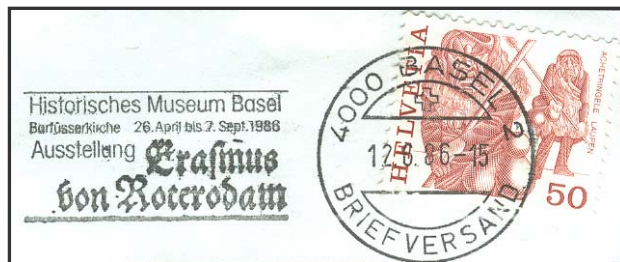

Stempel ter gelegenheid van een Erasmus
tentoonstelling te Bazel

Deze aanduidingen brengen ons niet verder dan de letter B op de schaal van de Ontwikkeling (nog even nalezen!). Het moet dus beter.

De stichter van Bazel,
de Romeinse veldheer
Munatius Plancus

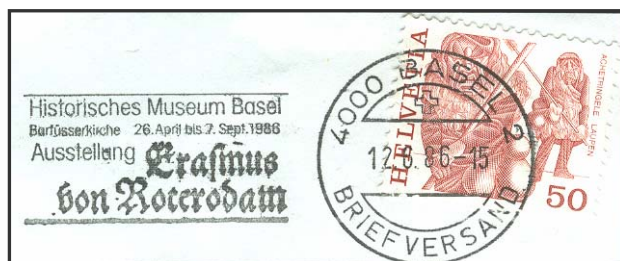

Erasmus heeft lange tijd in Bazel gewoond. Een
goede aanleiding om over hem een tentoonstel-
ling te organiseren.

Zo, nu hebben we tenminste niet herhaald wat al op de zegel en in het stempel staat. Hebben we hiermee nu een VERHAAL over Bazel verteld? Goed beschouwd staan er slechts twee losse opmerkingen die we nog moeten koppelen.

Bazel is een oude stad, gesticht door de Romein Munatius Plancus en (vanaf 1514) woonplaats van een andere, nog veel bekendere Europeaan, die er in 1536 ook werd begraven.

Zo is toch veel beter? Er is nu een doorlopende tekst: een VERHAAL over Bazel, waarin ook nog een stuk *thematische kennis* is verwerkt (waarover later meer). De score voor dit onderdeel komt al in de buurt van letter E (maar het hangt natuurlijk van de rest van de inzending af wat het uiteindelijk wordt!

Is het altijd *fout* om losse onderschriften onder de stukken te plaatsen? Welnee, soms is dat heel nuttig. We gaan even terug naar de rozenverzameling. In paragraaf 4.2. van zijn verzameling heeft de inzender uitgevonden dat er maar drie rozensoorten zijn waarvan de bottels geschikt zijn om er rozenbotteljam van te maken. Het zijn de rozen die op de titelpagina (1,1) zijn afgebeeld. De betreffende presentatie ziet er als volgt uit:

Vinkenroos

Blauwborstjesroos

Kanarieroos

Voor de fabricage van rozenbotteljam zijn maar drie soorten geschikt: alleen hierbij voldoet de vlees-pitverhouding aan de eisen van de moderne bereidingsapparatuur.

De onderschriften hebben hier zin, omdat op de zegels niet (of soms alleen in minuscule letters) is te lezen om wat voor roos het gaat en het voor de volledigheid van het verhaal van belang is dat toch te weten. De doorlopende, verbindende thematische tekst blijft natuurlijk hoofdzaak en mag niet vervallen en de namen van de rozen hadden ook daarin verwerkt kunnen worden.

Voor alle zekerheid: de namen van de rozen en de tekst hebben geen enkele relatie met de werkelijkheid.

Om bij de beoordeling in aanmerking te kunnen komen voor meer dan 10 punten moeten we voldoen aan heel wat criteria: correcte en diepgaande uitwerking, de lijn van het verhaal moet zichtbaar zijn en we moeten creatief en origineel zijn!

Voorlopig zijn we daar met onze eigen verzamelingen nog niet in alle opzichten aan toe, maar een paar goede raadgevingen zijn hier op zijn plaats.

1. Hou in de gaten wat hoofdzaken zijn en wat bijzaken. Ga bij de uitwerking niet te ver in details. Zo is het bij de rozenverzameling zinvol om de werking van bestrijdingsmiddelen tegen luis te behandelen, maar niet het fabricageproces van die middelen. Ook in het bovenstaande koldervoorbeeld van de rozenbotteljam is het niet nodig de bereidingsmachines uitgebreid te behandelen.
2. Probeer een tekst nooit langer te laten zijn dan 3 regels in een gangbaar lettertype grootte 11 of 12.
3. Let goed op of tekst en stuk(ken) bij elkaar passen. In het bovenstaande voorbeeld van de rozenbotteljam zou iedere zegel van een *andere* roos, hoe fraai ook, niet goed zijn.

II.2. Vernieuwing

Ook hier kunnen we niet beter doen dan eerst eens te kijken wat het ons kan opleveren...

Vernieuwing

A.	Geen vernieuwing ten opzichte van de gebruikelijke bewerking van dit thema.	1
B.	Weinig nieuwe aspecten en geen, voor het thema, nieuw filatelistisch materiaal.	2
C.	Meerdere nieuwe aspecten en/of nieuwe benadering van sommige onderdelen, óf een geheel nieuw thema op voor de hand liggende manier uitgewerkt, óf enkele voor het thema nieuwe filatelistische stukken.	3
D.	Nieuwe benadering van het thema als geheel, óf geheel nieuw thema dat behoorlijk is uitgewerkt, óf meerdere voor het thema nieuwe filatelistische stukken.	4
E.	Geheel is duidelijk creatief en/of origineel, óf heeft een verscheidenheid aan voor het thema nieuwe filatelistische stukken.	5

Als we kort samenvatten wat er staat, dan kan VERNIEUWING op drie manieren worden bereikt:

1. Een nieuwe benadering van een bestaand (soort) thema.
2. Een geheel nieuw thema.
3. Een (bestaand) thema met geheel nieuw materiaal (in de betekenis van *ander*) behandelen.

1. Er zijn vele thematische verzamelingen over grote staatslieden (Churchill, Roosevelt, Mandela, Gandhi en vele andere). De inzender is doorgaans met zijn verzameling begonnen uit een zekere bewondering of verering voor de persoon, diens ideeën of daden en die instelling vind je terug in titel, plan en ontwikkeling van de verzameling. Wanneer nu iemand als eerste een *dergelijke* verzameling gaat beginnen over koningin Wilhelmina (en mogelijk is er al wel een dergelijke verzameling) dan is dat GEEN vernieuwing. Een zéér kritische, republikeinse benadering van Wilhelmina misschien wel....

2. Een verzameling met de titel: "De samenleving op Mars, de toekomst in aantocht" lijkt een voorbeeld van nog niet eerder vertoonde thema's.

3. Het gaat hierbij natuurlijk om een deel van de gebruikte stukken. We zullen een voorzichtige poging doen om dit duidelijk te maken. In zijn verzameling over *beren* stuit de samensteller van dit verhaal op een bepaald punt op de bedreiging van het leefgebied van de ijsbeer door de temperatuurstijging op aarde. Zoiets kan je duidelijk maken met een "gewoon" stuk over het broeikas effect (o.a. uitgegeven door de VN), maar het kan ook met een *karikatuur*, een *grapje*. (en een stukje tekst). In het betreffende geval komt de boodschap bij iedere toeschouwer goed over!

Het gaat misschien wat te ver om dit simpele voorbeeld van een beetje creativiteit al vernieuwing te noemen, maar creativiteit is natuurlijk wel een basisvoorwaarde om tot vernieuwing te komen.

Een ander voorbeeld. We gaan weer even naar “Een reisje langs de Rijn”. Je ontkomt er niet aan na Bazel in te gaan op de vele Duits-Franse conflicten *bij* en *over* de Rijn.

Het gebied in Duitsland op de linkeroever dat tegenwoordig de deelstaat Rheinland-Pfalz vormt (met hoofdstad Mainz), heeft net als Nederland eind 18^e en begin 19^e eeuw een Franse bezetting gekend met belangrijke gevolgen.

Hoe is dat (met betrekking tot Mainz) *filatelistisch* te illustreren? Een “gewone” oplossing is op zoek te gaan naar aantekenstrookjes of (frankeermachine)stempels met straatnamen die aan die tijd herinneren. Het kan ook anders, met het volgende eo-filatelistische stuk. Het feit dat de plaatsnaam *in het Frans is gesteld* en de aanduiding 100 (het nummer van het bestuursgebied waarvan Mainz toen de hoofdplaats was) bewijzen de Franse bezetting.

(het stempel op de achterzijde laat zien dat het om een dienstbrief gaat).

Het zijn maar twee eenvoudige voorbeelden die laten zien dat men niet moet aarzelen *ander* materiaal of *anders gebruikt* materiaal in de strijd te gooien.

Je neemt daarbij soms wel risico's. Je hoopt dat de jury het stuk *herkent* als creatief en/of vernieuwend. Het gevaar dat je commentaar krijgt over de gebrekkige kwaliteit van het stempel (bij het onderdeel KWALITEIT, waarover later) is niet zo groot. We laten het op de inzending als een verkleinde kopie van de niet-thematisch gebruikte achterkant zien (zoals op pagina II,8 en III,10 ook gebeurt).

II.3. Thematische kennis

Zo langzamerhand wordt het een gewoonte: eerst maar eens vertonen wat de “glijdende schaal” van de jury er van zegt.

Thematische kennis

A.	Gemakkelijk toegankelijke en vrij oppervlakkige thematische kennis. Te veel of te weinig tekst en/of alleen tekst boven of onder aan ieder blad. Vaak geringe aansluiting tussen tekst en materiaal. Materiaal is vaak te algemeen (ander materiaal zou specifiek bij tekst passen).	1 - 3
B.	Op sommige plaatsen blijkt thematische studie. Op meerdere bladen te veel niet relevante tekst, of te weinig tekst en/of één blok tekst per blad. Nogal eens te weinig aansluiting tussen tekst en materiaal en/of te algemeen materiaal.	4 - 6
C.	Op meerdere plaatsen blijkt thematische studie. Goede aanzet van goed gebruik van tekst (op goede plaats, relevant, juiste hoeveelheid), maar verkeerd gebruik is geen uitzondering. Aansluiting tussen tekst en materiaal en keuze van materiaal behoeft meer aandacht.	7 - 9
D.	Er is duidelijk thematische studie verricht ten aanzien van vele aspecten. Over het algemeen juist gebruik van tekst. Vrijwel over de hele linie goede aansluiting tussen tekst en materiaal. Meestal goed gekozen materiaal.	10 - 12
E.	Over de hele linie is duidelijk thematische studie verricht. Juist gebruik van thematische tekst en goede aansluiting bij het materiaal. Materiaal heel goed passend bij de tekst. Enkele thematisch opvallende vondsten van materiaal.	13 - 15

Na een eerste lezing vallen een aantal dingen op:

1. De nadruk op thematische studie.
2. De nadruk op een juiste tekst en de aansluiting van tekst en materiaal.
3. De overeenkomst met het onderdeel ONTWIKKELING. Dat is niet zo vreemd. ONTWIKKELING en THEMATISCHE KENNIS horen bij elkaar als Sinterklaas en Zwarte Piet en de scheiding tussen de twee aspecten bij de beoordeling is vooral van praktische aard. Een jurylid zet bij de THEMATISCHE KENNIS als het ware even een andere bril op dan bij de ONTWIKKELING, maar, als we even teruggaan naar het staatje van pagina II,1 dan wordt het duidelijk dat een “correcte en diepgaande uitwerking” natuurlijk nooit kan zonder een grondige thematische kennis. In de praktijk zal de beoordeling van beide onderdelen ook nooit veel verschillen. Want THEMATISCHE KENNIS IS DE BASIS VAN EEN GOEDE ONTWIKKELING.

Om het verschil tussen ONTWIKKELING en THEMATISCHE KENNIS scherp te kunnen stellen is echter niet zo eenvoudig. We doen daarvoor een beroep op de “Richtlijnen Thematische Filatelie” van de FIP. Daarna gaan we met een paar voorbeeldjes toelichten waar het bij thematische kennis om kan gaan.

[N.B. GREV staat voor “Algemene Reglementen (van de FIP) voor de Beoordeling van Inzendingen”. De volledige richtlijnen zijn op te vragen op de website van de NBFV: www.nbfv.nl].

- 4.1.2. Ontwikkeling
De correcte plaatsing en ordening van de stukken, met inbegrip van de individuele stukken op elk blad, wordt aangetoond door een begrijpelijke, correcte en vloeiende ontwikkeling. Verkeerd geplaatste stukken leiden tot een verwarde en moeilijk te begrijpen ontwikkeling.
Het evenwicht komt tot uiting door aan de verschillende thematische details de geschikte diepte en omvang te geven, overeenkomstig hun betekenis binnen het thema. Dit geldt ook voor de filatelistische studies.
- 4.2. Kennis, persoonlijke studie en onderzoek
De GREV vermeldt "filatelistische en verwante kennis", die kan gezien worden als het resultaat van twee componenten:
- Een aan een bepaald "concept" verbonden kennis. In bijna alle andere klassen is deze kennis van postale en filatelistische aard: uitgiften, gebruik, drukprocessen, tarieven, routes, diensten, enz. In de thematische filatelie is dit "concept" van thematische aard: auto's, bruggen, geschiedenis, natuur, sport, enz. Daarom is "thematische kennis" gebaseerd op persoonlijke studie en onderzoek en op een grondige kennis van het bestudeerde onderwerp.
 - "Filatelistische kennis", die betrekking heeft op het materiaal dat gebruikt wordt om het concept te ondersteunen. Deze component is gemeenschappelijk voor alle klassen.
- 4.2.1. Thematische kennis, en daaraan verbonden persoonlijke studie en onderzoek.
Thematische kennis heeft betrekking op de kennis van het thema, zoals dat tot uiting komt in de keuze van de stukken, hun onderlinge samenhang en de geschiktheid van de begeleidende tekst; het juiste thematische gebruik van materiaal weerspiegelt zich in de mate waarin op juiste wijze bepaalde thematische details naar voren worden gebracht.
Thematische kennis wordt ook aangetoond door het gebruik van materiaal met een bijzondere thematische betekenis, die niet onmiddellijk herkend wordt en door de inzender zelf moet ontdekt worden.
Thematische kennis veronderstelt de afwezigheid van thematische fouten en vermijdt voorwendsels om materiaal te gebruiken dat geen direct verband heeft met het thema of onnodig gebruik van stukken die als grensgevallen worden beschouwd.
Het niveau van thematische studie en onderzoek wordt geëvalueerd door rekening te houden met voorgaande studies van het thema om zo vast te stellen in welke mate de behandeling zijn voordeel deed met beschikbare thematische en filatelistische literatuur, catalogi en gedocumenteerd onderzoek. Dit zal dan vergeleken worden met het persoonlijk onderzoek en de studie die in de inzending getoond wordt.

Geen eenvoudige kost. Het is dus wel handig dat deze richtlijnen zijn "vertaald" in de ons inmiddels vertrouwde "glijdende schaal".

Een van de vragen die we nu moeten beantwoorden is: "Hoe verkrijgen we (meer) thematische kennis"? Meestal begint het verkrijgen van kennis van een bepaald thema bij de postzegelcatalogus en de encyclopedie, al of niet via internet geraadpleegd. Maar dat is *basiskennis*. Om echt veel van je thema te weten is het nodig gespecialiseerde literatuur te bestuderen. Hier kan internetten (even "googelen") behulpzaam zijn en natuurlijk ook de Bondsbibliotheek.

Alleen door grondige studie krijgt iemand zoveel kennis van zijn thema dat hij met zijn inzending de toeschouwers (waaronder de jury) echt iets kan vertellen wat *niveau* heeft, iets wat duidelijk boven het maaiveld uitsteekt.

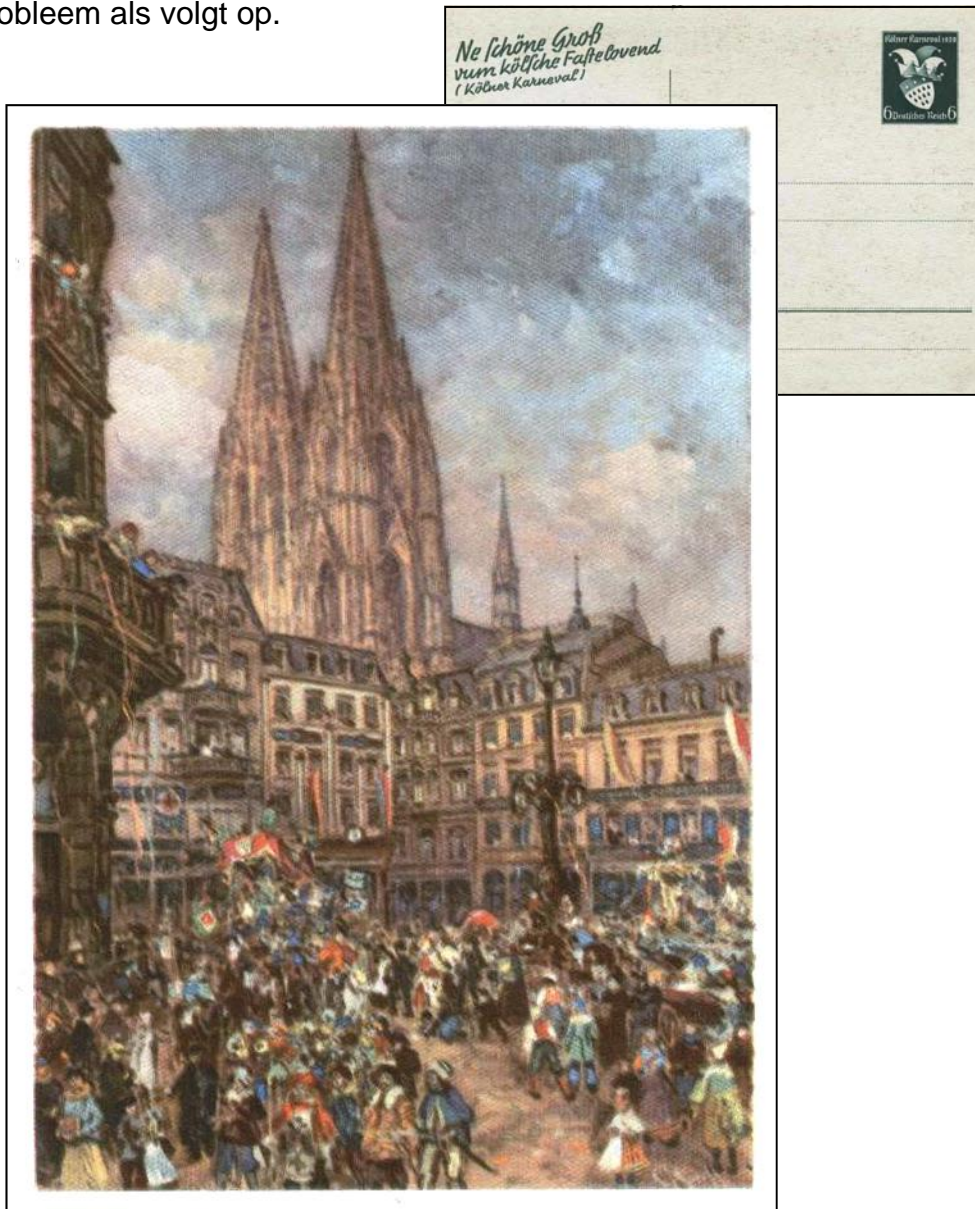
Onze vriend de rozenverzamelaar heeft door studie de *rozenoorlogen* in het vizier gekregen en daarmee een aspect van de roos aangeroerd wat duidelijk als een verdieping van zijn thematische kennis kan worden beschouwd en (vooropgesteld dat hij hiervan geschikt materiaal heeft kunnen vinden) zijn score positief zal beïnvloeden.

Hij studeert natuurlijk verder en komt een aspect tegen waarmee hij als calvinist uit de polder van huis uit niet zo vertrouwd is: de roos als symbool van Maria. Natuurlijk vindt hij hiervan al snel materiaal en al verder speurende in deze richting stuit hij op de rozen strooiende heilige Theresia van Lisieux en de heilige Rosa van Lima (1586-1617).

Mooier kan het toch niet? Roos in de hand, rozen op het habijt (in reproductie slecht waarneembaar, maar op de originele zegel goed te zien). Het verband tussen deze heilige en Maria is gemakkelijk na te gaan en zo kunnen met deze zegel de religieuze betekenis van de roos en de relatie met Maria *indirect* worden behandeld. We noemen dat in de thematische filatelie een *dwarsverbinding*. Het kunnen leggen van dwarsverbindingen geeft blijk van thematische studie! Natuurlijk behandelt onze inzender in de betreffende paragraaf ook de rozenkrans en het feit dat sommige (aan Maria gewijde) kerken zijn gebouwd met de vorm van de roos als grondplan. Het zoeken naar een (postwaarde)stuk met zo'n kerk kan even duren, maar als lukt kun je van dit onderdeel echt iets moois maken. (Zodra onze specialist een zegel vindt waarbij de heilige Rosa *niet* wordt onthoofd door het stempel wordt de zegel natuurlijk vervangen).

Intussen nadert het tijdstip van de eerste tentoonstelling voor onze rozenverzamelaar. Hij heeft al een OLV kerk met rozengrondplan gevonden: de Liebfrauenkirche in Trier, maar nog geen filatelistisch stuk daarvan. Hij lost het probleem als volgt op.

Er zijn vele fraaie kerken te bewonderen in Duitsland. Een enkele, zoals de Liebfrauenkirche in Trier, heeft een grondplan in de vorm van een roos.

De inzender heeft hier twee dingen gedaan die (noodgedwongen?) nogal eens voorkomen. Hij wilde een in zijn ogen mooi stuk (een postwaardestuk met de Dom van Keulen) in zijn verzameling opnemen (omdat hij het stuk bezat en mooi vond). Hij ging het er dus *inpraten*. Tegelijkertijd probeerde hij een ander probleem op te lossen: hij had voor zijn "rozenkerk" nog geen passend stuk.

Nu is het verschil tussen *inpraten* en "*er met de haren bijlepen*" erg klein en de kans dat het de jury niet opvalt is eveneens erg klein... Ook is (zie beoordelingsschaal) de "*aansluiting tussen tekst en materiaal*" niet goed. Verder is het stuk om nog een andere reden misplaatst. Een stuk over Maria vraagt als het ware om een zekere ingetogenheid en niet om een hossende carnavalsmenigte. De "uitstraling" van het stuk valt hier helemaal verkeerd! Dit onderdeel van de verzameling moet dus anders en de Dom van Keulen kan beter verhuizen naar "Een reisje langs de Rijn" of een carnavalverzameling.

We hebben het al even aangestipt: een goede afstemming tussen tekst en stukken. Maar, *welk* stuk? Zoals we verderop zullen zien worden de stukken nog beoordeeld op kwaliteit en zeldzaamheid en natuurlijk moet er gezorgd worden voor zoveel mogelijk *spreiding* naar aard, geografische herkomst en tijd.

Om aan al die eisen te kunnen voldoen moeten we eerst maar eens inventariseren wat we allemaal kunnen gebruiken. Daartoe doen we weer een beroep op de "Richtlijnen".

Thematische informatie

De thematische informatie wordt ontleend aan

- rechtstreeks uit het doel van de uitgifte (of van het gebruik) of de afbeelding van een stuk, of
- indirect als het resultaat van een diepere analyse dat het gebruik van stukken mogelijk maakt die op het eerste zicht geen enkel verband met het thema tonen.

Aldus kan de thematische informatie afgeleid worden uit:

- het doel van de uitgifte:
 - o uitgiften als gevolg van gewijzigde politieke situaties
 - o uitgiften die de tijdgeest weergeven
- en, in aanvulling op het hoofd- en het nevenmotief van het stuk, ook uit:
 - o de tekst, de artistieke stijl van de afbeelding en soortgelijke eigenaardigheden
 - o het materiaal waarop de afbeelding gedrukt is, b.v. gemarmerd papier (met zijdedraad) of bankbiljetten, militaire kaarten
 - o de tekening van het watermerk en de perforatie (de zogenaamde "perfins")
 - o de tekst of de afbeeldingen op de velranden, tussenstroken, tabs, kaften en tussenblaadjes van postzegelboekjes, enz.
 - o functies van de post die een thematische betekenis hebben (b.v. spoorwegen, telegrafie, krantenzegels, postwaardestukken van officiële diensten, duivenpost).

De hierboven beschreven thematische informatie moet

- op initiatief van de postdienst tot stand zijn gekomen, of
- voorgesteld of toegevoegd zijn door de postdienst (b.v. reclame-aanhangsels, velrandbijzonderheden, afbeeldingen op postwaardestukken), of
- goedgekeurd zijn door de postdienst (b.v. postwaardestukken op particuliere bestelling)

Drukken en opdrukken die particulier zijn aangebracht na de verkoop van de stukken voldoen niet aan deze vereisten.

Plaatsnaamstempels kunnen gebruikt worden vanwege de specifieke betekenis van een plaatsnaam of de bestaansreden van een plaats. Anders moeten plaatsnaamstempels naast de gegevens betreffende plaats en/of datum passende thematische informatie geven (b.v. een wervende tekst of afbeelding). De geboorteplaats van een persoon wordt niet gedocumenteerd met een poststempel, zelfs niet van de eofilatelistische periode. De poststempel met een bepaalde datum en plaats, die betrekking heeft op een speciale gebeurtenis op dezelfde datum en plaats, is alleen relevant als andere thematische elementen op het thema betrekking hebben of als het een specifiek thematisch belang heeft vanuit posthistorisch standpunt; in het laatste geval mag het alleen gebruikt worden als het verwijst naar een belangrijk detail van het thema.

Op pagina's IV,13 en 14 zullen we het gemarkeerde deel nader bespreken.

Uit de lijst van de Richtlijnen blijkt dat we enorm veel mogelijkheden hebben om veel afwisseling en spreiding in ons materiaal aan te brengen!

Vaak kiezen we bij *gelijsoortige* afbeeldingen of teksten het stuk dat filatelisch gezien meerwaarde heeft. In de praktijk betekent dat dikwijls dat we een zegel (waarvan er doorgaans al heel wat in de verzameling zitten) vervangen door een fraai postwaardestuk, een oud telegram of een ander bijzonder element. Onze rozenverzamelaar die een afbeelding van een tweekleurige roos zoekt zal bijvoorbeeld blij zijn met dit Zwitserse postzegelboekje.

Stel nu dat je een aantal *filatelisch gezien gelijkwaardige* stukken hebt, welke kies je dan? Natuurlijk het stuk dat het best op die plaats in het verhaal past, omdat dat het betreffende onderdeel van het thema het duidelijkst illustreert. Het moet dus de meeste thematische informatie geven en, ook op dat aspect zullen we letten, het moet de meeste thematische expressie (*uitdrukkingskracht*) hebben.

Iemand heeft in zijn verhaal over aardewerk en porselein een stuk nodig met een kannetje van Duitse makelij. Welke van onderstaande twee zal hij kiezen? Natuurlijk de linkse: het kannetje is groter, beter zichtbaar en is een echte *blikvanger*.

Bij de keuze uit de volgende drie stempels met Duits bier stellen we dezelfde vraag: "welk stuk *spreekt* het meest"?

Ook bij de biersteden lijkt de keuze niet moeilijk. Ondanks het feit dat de brouwerij van Bitburg de grootste is van Duitsland kiezen we daar dus niet voor!

Bij de volgende twee stempels over *wijn* kiezen we voor de tweede. Dat doen we niet omdat de thematische expressie van dat stempel groter is, maar om een andere reden. In het stempel van Ingelheim springt de ruiter (waarschijnlijk Karel de Grote, die daar werd geboren) er duidelijk uit: hij trekt alle aandacht en de tekst over de wijn (op zich best bijzonder, want *rode wijn* is niet wat men in Duitsland verwacht) valt eigenlijk niet op.

De ruiter op het stempel van Ingelheim vormt hier het *hoofdmotief*, de tekst "Rotweinstadt" is hier een *nevenmotief*. Dat mag je volgens de regels best gebruiken, maar hier is een beter stuk beschikbaar.

Over *nevenmotief* gesproken: onze rozenverzamelaar is dolgelukkig als hij op een volkomen onverwachte plek een *gieter* vindt. (Het is ons volstrekt onduidelijk wat *dit* *nevenmotief* te maken heeft met een "Kneippheilbad", een "Luftkurort" en de zeilsport, maar een speurende verzamelaar heeft altijd zijn ogen open en vindt ook wel eens iets "per ongeluk").

In het algemeen moet men er voor zorgen dat de afbeelding in een stempel niet wegvalt door een erg opvallende zegel. Het verdient aanbeveling een stempel te kiezen bij een neutrale zegel van klein formaat. In een inzending over tijd of klokken dus de bovenste.

Bij deze rozenstempels kiezen we dus voor de linkse, hoewel sommige doemdenkers misschien verband willen leggen tussen doornen en bloedtransfusie....

We hebben nu zoveel informatie verwerkt dat het weer tijd wordt met de eigen verzameling aan de slag te gaan, maar er is nog ruimte over voor een paar oefeningen. Voor welke thema's zijn onderstaande stukken bruikbaar?

Oplossingen pagina 13

Afgebeeld is een schol (eronder staat in het Deens “stad van de rode vlekken” en kenners weten dat dit slaat op de schol) en vissersschepen. Het stempel is dus bruikbaar in een verzameling over vis, visserij, voedsel (restaurants) en eventueel is zelfs de naam Frederikshavn te gebruiken. Alleen even uitzoeken naar welke koning Frederik deze vissershaven is genoemd. (En voor dat doel zijn er mooiere stempels te vinden!)

Spanje heeft veel automaatstroken uitgegeven met bruikbare afbeeldingen. Links van het schilderij staat “Sammer Gallery” (in Marbella) en “El Verano”). Het gebruik van automaatstroken in thematische verzamelingen zien we maar weinig, dus grijp je kans als je moderne kunst verzamelt.

Automaatstrook die bruikbaar is bij het Spaanse koningshuis, maar natuurlijk ook bij de 80-jarige oorlog.

Te gebruiken bij overstromingen en rivieren (Elbe). Alleen jammer van de hoge toeslag. Door de naam Himmelporten, de kerk, de heilige (Sint Nicolaas), de tekst Christkinddorf, de ster van Bethlehem (ten onrechte voorgesteld als komeet) en de molen bruikbaar bij diverse religieuze thema's, astronomie en natuurlijk molens. Na even snuffelen op Internet ontdekken we dat deze plaats het (Duitse) postadres is van de kerstman met een heel verhaal daarover. Dit stempel is wat de Duitsers noemen een “Fundgrube”.

Te gebruiken bij thema's als het Britse vorstenhuis, de verbeterende Brits-Duitse betrekkingen na de Tweede Wereldoorlog en bloemen, namelijk de distel (symbool van Schotland) en vlas (symbool van Noord-Ierland)

Deze strook is natuurlijk bruikbaar in een verzameling over olifanten, maar ook bij het thema tweelingen (bij olifanten erg zeldzaam)

